

Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра соціології

**Ненасильницьке спілкування: міждисциплінарний підхід і реальна конфліктність.
Non-violent practice: interdisciplinary approach and real conflict.**

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Сертифікатна програма «Влада, міжнародні конфлікти та кризові комунікації»</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна) дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3(5 семестр)</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 ЄКТС/ 120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік МКР</i>
Розклад занять	<i>Лекції, практичні заняття</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: старший викладач, Василець Ольга Іванівна, +38063 872261938, +38 098 42 946 73 ovasylec@gmail.com семінарські заняття: старший викладач, Казьмірова Оксана Миколаївна,</i>
Розміщення курсу	<i>Google Classroom</i>

Програма навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна спрямована до формування критичного та системного бачення взаємозв'язків між процесами соціалізації та індивідуалізації, до моделювання критичних моментів у цих взаємодіях на сучасному етапі людського розвитку; до вибудови прогностичних карт взаємоадаптації спільнот та особи у суперечливій єдності інноваційності та наступності, пристосування і перетворення, творчості як її сутнісних складових. Освоєння технології комунікації (ННС), яка поєдує переговорні навички та знання з конфліктології. Пропонує опанувати мистецтво розуміння себе та свого співрозмовника, вміння висловлювати свої потреби та розуміти потреби іншої людини, вміння вибудовувати партнерство в складних життєвих та робочих ситуаціях,

Відповідно до вимог сертифікатної програми «Влада, міжнародні конфлікти та кризові комунікації» метою дисципліни є формування здатностей:

K1. Здатність здійснювати аналіз соціальних причин та наслідків конфлікту.

K5. Здатність організовувати та підтримувати безпечний та комфортний простір для конструктивних переговорів.

K6. Здатність здійснювати процедуру медіації, налагоджувати та підтримувати комунікацію між різними сторонами конфлікту.

Відповідно до вимог сертифікатної програми «Влада, міжнародні конфлікти та кризові комунікації» завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

PH4. Відслідковувати актуальну ситуацію в процедурі медіації, прогнозувати її розвиток, скеровувати перемовини відповідно до етапів медіації.

PH5. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарськ	СРС
1	2	3	4	5
Розділ 1 Основи ненасильницького спілкування				
Тема 1.1. Знайомство з ненасильницьким спілкуванням (ННС). Ненасильницьке спілкування як технологія попередження та розв'язання конфлікту.	12	4	2	6
Тема 1.2. Процес ненасильницького спілкування. Застосування ненасильницького спілкування в нашому житті.	6	2	-	4
Тема 1.3. Спостереження без оцінювання. Висловлення почуттів емпатійне сприймання.	14	2	2	10
Разом за розділом 1	32	8	4	20
Розділ 2. Вирішення конфліктів за допомогою медіації та ненасильницького спілкування				
Тема 2.1. Вирішення конфліктів шляхом ненасильницького спілкування	48	4	10	34
Тема 2.2. Кроки ненасильницького спілкування для розв'язання конфліктів	18	2	2	14

Тема 2.3. Ненасильницького спілкування та роль медіатора	12	2	2	8
Тема 2.4. Потреби, стратегії в ненасильницькому спілкуванні	10	2	-	8
Разом за розділом 2	88	10	14	64
Всього годин	120	18	18	84

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

Рекомендована література

4.1. Базова

1. Розенберг Б. Маршалл Ненасильницьке спілкування: мова життя / М.Б. Розенберг; пер. з англ. О.І.Олійник. – Харків: Вид-во «Ранок», 2020. – 256 с.
2. Навчально-методичний посібник «Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект». – [Навч.-метод. посібник] / К.: ФОП Стеценко В.В. – 2016 Режим доступу: http://www.la-strada.org.ua/ucp_mod_library_showcategory_65.html
3. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації». – К.: – 2018. – 140 с. Режим доступу: <https://bit.ly/32AKTTK>
4. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. – К.: ФОП Нічога С.О.. – 2018. – 174 с. Режим доступу: <https://bit.ly/37XOBrr>
5. Rosenberg, Marshall B. (2005). Speak Peace in a World of Conflict. Puddledancer Press.

4.2. Допоміжна

Додаткова література.

1. Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе. Базові навички медіації однолітків. Навчально-методичний посібник. / Андрєнкова В.Л., Левченко К.Б., Матвійчук М.М., Дацко О.В. – К.: ФОП Нічога С.О. – 2020. – 200 с.
2. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с. Режим доступу: <https://bit.ly/2PsZ3AR>
3. Електронний курс «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе». Посилання для онлайн користування курсом – <https://bit.ly/390Sqxf>

4. Навчальний відеокурс «Медіація однолітків. Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе» Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1IWMxvBHTrdJHQTa0-OzokPaYdy54bKUx?usp=sharing>
5. https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1/about
6. https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:OSCE_EDERA+Med_101+2020/about
7. https://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2020/02/3.Koleso_emotsij_Wheel_of_Emotions.pdf

12. Інформаційні ресурси

1. <https://www.cnvc.org/> Міжнародний центр ненасильницького спілкування
2. [https://dignityspace.org/-](https://dignityspace.org/) Український центр Ненасильницького спілкування та примирення «Простір Гідності»
3. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма Лекційні заняття

з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1,2	<p>Тема 1.1. Знайомство з ненасильницьким спілкуванням. Ненасильницьке спілкування як технологія попередження та розв'язання конфлікту.</p> <p>Соціологічний вимір. Проблема трансформації якостей у процесах соціалізації-індивідуалізації, кореляція між особистісними смислами та суспільно-значущими цінностями, специфіка сучасного етапу розвитку соціальної практики. Знайомство з Маршалом Розенбергом та його творчим доробком. Принципи ненасильницького спілкування.</p> <p>СРС: Чотири правила спілкування без агресії. Гуманістична філософія Махатми Ганді. Метод клієнт-центрованої психотерапії Карла Роджерса.</p>
3	<p>Тема 1.2. Процес (ННС) ненасильницького спілкування. Застосування ННС в нашому житті.</p> <p>Самосвідомість як настанова й комунікативна індукція. Рівні життєвої програми, що визначають основні способи життєздійснення суб'єкта. Багатошаровість у ієрархізації статусно-рольової визначеності соціального й особистісного позиціонування сучасної доби. Культурна ситуація сучасності та форми самопізнання. Алгоритм ННС: почуття, факти, потреби, прохання. Правила спілкування без агресії.</p>

	<p>СРС: Від суспільства до особистості. Від особистості до суспільства. Проблема індивідуальності: історичні та психофізіологічні аспекти. Автентичність <i>dasein</i> як проблема і завдання. Теорія дзеркального Я.</p>
4	<p>Тема 1.3. Спостереження без оцінювання. Висловлення почуттів емпанійне сприймання</p> <p>Самовизначення особистості через індивідуальну розбудову референцій. Конотативний простір та віртуальна самореалізація. Компенсаторний потенціал стратифікаційних детермінант. Спостереження та емпатія як компоненти ненасильницького спілкування. Емпатійне слухання.</p> <p>СРС: Емоційно зріле ННС та застосування в повсякденному житті.</p>
<p>Розділ 2 Вирішення конфліктів за допомогою медіації та ННС</p>	
5, 6	<p>Тема 2.1. Вирішення конфліктів шляхом ННС</p> <p>Політико-економічне, культурно-соціальне та геополітичне підґрунтя сучасного бачення розвитку особистості як актора різнорівневих трансформацій суспільної практики та соціо-гуманітарного дискурсу поведінкових наук постіндустріальних суспільств у вирі модернізацій. Конфлікт. Поняття, причини виникнення, структура, динаміка. Стратегії поведінки в конфлікті. Розв'язання конфліктів.</p> <p>СРС: Гноблення та експлуатація у сучасному розумінні цих дефініцій.</p> <p>Тема 2.1.1 ННС та медіація в розв'язанні конфліктів Етапи ненасильницького спілкування. Принципи ненасильницького спілкування Принципи медіації. Процедура медіації. Етапи проведення медіації. Правила. Задачі кожного етапу.</p> <p>СРС: Альтернативні способи розв'язання конфліктів. Моделі відновлення справедливості.</p>
7	<p>Тема 2.2 Кроки ННС для розв'язання конфліктів Принципи ненасильницького спілкування Етапи ненасильницького спілкування 1 крок. Спостереження-факт — «Що відбулося?» 2 крок. Почуття – «Що відчуваю зараз я і здогадка, що можеш зараз відчувати ти» 3 крок. Потреби – «Що важливо для мене і що, я думаю, є важливим для тебе» 4 крок. Прохання — «Поговорімо про це, коли обоє будемо спокійні», «Давай певний час не будемо до цього повертатись»</p>
8	<p>Тема 2.3 ННС та роль медіатора</p> <p>Психологічні особливості посередницької діяльності. Психологічні особливості особистості медіатора. Комунікативні навички медіатора. Етичні принципи роботи медіатора.</p>

	СРС: застосування медіації в різних сферах життя. Сімейна медіація. Медіація у школі. Медіація в громаді. Медіація в бізнесі.
9	Тема 2.4. Про потреби стратегії та аналіз в ненасильницькому спілкуванні Децентралізація, деконструкція соціального як спосіб звільнення від тоталітаризму, приводить адептів постмодерного потрактування дійсності до нігілізму, спроб викликати (спровокувати) реакції від хаосу, оскільки відкрите суспільство проти колективних ідентичностей і порядку, що вони формують.

Семінарські (практичні) заняття

Рекомендована тематика практичних (семінарських) занять.

Метою семінарських занять є формування умінь самостійно опрацювати різноманітні джерела інформації, фахової, перш за все; інформацію з Мережі, критично осмислюючи та продуктивно обговорюючи її

Основні завдання циклу семінарських занять:

- закріпити отримані під час опрацювання теоретичного матеріалу передбачені кредитним модулем положення щодо особливості застосування ННС в повсякденному житті;
- активізувати навчальний процес через колективне обговорення найбільш цікавих і дискусійних питань прочитаних першоджерел за темами, означеними програмою;
- заохотити до інтерактивного спілкування, формуючи вміння аргументовано й оперативно висловлювати власну точку зору з її обов'язковою концептуалізацією та посиланням на авторитетні джерела.

Розділ 1. Основи ненасильницького спілкування

Тема 1.1. Знайомство з ННС

Де пролягає межа поміж насильством фізичним та психологічним. Моральна та кримінальна відповідальність, або чому спільнота завжди поспішає, а держава завжди запізнюється...
Необхідність та можливості ненасильницького родинного спілкування. Примус у вихованні. Навчання, соціалізація, виховання. Ефективність соціопатів. Ювенальна юстиція – що у підґрунті постановня інституцій?

Заняття 1. Групова робота, виконання вправ.

Заняття 2. Робота в групі. Письмова робота «Аналіз конфлікту».

Тема 1.2. Процес (ННС) ненасильницького спілкування. Застосування ННС в нашому житті.

Заняття 1. Робота в групі Чи можуть бути незаконними правильні дії і законними не правильні? Письмова робота «Аналіз ситуації».

Заняття 2. Письмова робота «Аналіз ситуації»

Тема 1.3. Спостереження без оцінювання. Висловлення почуттів емпатійне сприймання.

Заняття 1. Емпатійне слухання. Відрацювання навички «уміння слухання»

Відпрацювання навички "уміння слухати", яка включає вміння чути і розуміти слова співрозмовника; вміння утримуватись від демонстрації емоцій, коли це недоречно; вміння допомогти співрозмовнику позитивними (підтримуючими) жестами, мімікою, короткими репліками.

Заняття 2. Вправа «Що я хочу відчувати»

Розділ 2. Вирішення конфліктів за допомогою медіації та ненасильницького спілкування

Тема 2.1. Вирішення конфліктів шляхом ННС

Заняття 1. Заняття 2.

Пропрацювання етапів ненасильницького спілкування. Етапи 1. Спостереження-факт — «Що відбулося?» 2. Почуття – «Що відчуваю зараз я і здогадка, що можеш зараз відчувати ти» 3. Потреби – «Що важливо для мене і що, я думаю, є важливим для тебе» 4 . Прохання — «Поговорімо про це, коли обоє будемо спокійні», «Давай певний час не будемо до цього повертатись».

Тема 2.2 . ННС для розв'язання конфліктів

Заняття 1. Практика ненасильницького спілкування

1. Розмовляйте «я-повідомленнями»: я відчуваю зараз гнів/роздратування/сум/збентеженість — людина говорить про себе, а не «ти верзеш дурниці/ти не розумієш»;
2. Позбудьтеся оціночних висловлювань. Щойно ми вішаємо оцінку на певне явище, а тим паче, якщо наш співрозмовник із цим незгоден, ми викликаємо реакцію — спротив і захист. Не оцінювати складно, бо наш мозок робить це автоматично — це його функція, щоб гарантувати людині безпеку і виживання.

Тема 2.3 . ННС та роль медіатора

Заняття 1. Письмова робота «Етапи та задачі медіації»

Робота в групі. Практика роботи з конфліктом у групах (20 хвилин).

Тема 2.4. Про потреби стратегії та аналіз в ненасильницькому спілкуванні

Заняття 1. Практика роботи з конфліктом у групах (20 хвилин)

Колесо емоцій Роберта Плутчіка. Відпрацювання вправ. Вправа, щоби зменшити тривожність і налаштуватися на концентрування уваги.

6. Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури

з проблемних питань політичної науки. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою, а також формують уміння оцінки, аналізу й управління електоральними процесами і конфліктами, що з ними пов'язані, за допомогою практичних завдань. Також, на семінарських заняттях передбачено робота в групах.

Відвідуваність і виконання завдань

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії. Також, передбачена робота в групах (імітаційні вправи).

До запланованих видів навчальних занять відносяться лекції, семінарські заняття, а також планується проведення модульної контрольної роботи і експрес – контрольних. Щодо

методів, які використовуються під час вивчення матеріалу дисципліни, то варто відмітити, що :

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями:

1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-постановчий , дискусія, імітаційні вправи), тощо;

2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», «аналіз ситуацій» ділові, рольові та імітаційні ігри, дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати, круглий стіл, кейс-технологія, проектна технологія і ін.);

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять, Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-форум, інтернет-семинар і ін.).

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПП ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- ведення конспекту лекцій;
- виконання модульної контрольної роботи;
- робота на семінарських заняттях (9 семінарських занять).

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Участь у дискусіях на лекціях (до 16 балів);

2.2. Модульна контрольна робота оцінюються із 30 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох питань з переліку, що наданий у Додатку А. Кожне із запитань оцінюється у 10 балів:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 27-30 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 22-26 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 16-21 балів;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0 балів.

2.3. Робота на семінарських заняттях оцінюється із 6 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 6 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 4-5 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 3 балів;
- «незадовільно» – завдання не виконане, – 0 балів.

2.4. Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

– за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);

– участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менш ніж 60, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав не менш ніж 60 балів, може взяти участь у складанні заліку. У цьому разі, бали отримані ним на контрольній роботі є остаточними.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Для того, щоб поглибити знання студентів з дисципліни, а також показати їх практичну значущість, усі форми академічної діяльності необхідно формувати як співпрацю, так, для отримання студентами релевантної та адекватної інформації впродовж

досвіду самостійної роботи з науковою літературою, іншими джерелами інформації, пропонується обговорення вражень, концептуалізація висновків шляхом комунікації у месенджерах, групових чатах, електронному листуванні з викладачем. Варто також використовувати комунікативні можливості середовища G-Suite. Це стосується як безпосередньо матеріалів з проблем соціології особистості, так і питань філософсько-антропологічного, соціологічного, психолого-педагогічного, стибу, тощо. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень, творчий підхід до опрацювання семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни. Крім того студенти мають розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації аргументовано відповідати на поставлені питання, а також бути готовими до практичного застосування отриманих відповідей як інструментарію у дослідженні соціальної реальності.

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем Василець Ольгою Іванівною та ставшим викладачем Казьміровою Оксаною Миколаївною.

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 10 від 08.04.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 8 від 02.06.2023)

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Почуття і потреби у процесі Ненасильницького спілкування .
2. Вирішення конфліктів та медіація.
- 3.Що таке ненасильницьке спілкування? У чому його суть?
4. Коли й чому з'явилася ідея ненасильницького спілкування?
- 5.Як навчитися застосовувати методи ненасильницького спілкування в житті? З чого почати?
6. Як навчитися застосовувати методи ненасильницького спілкування в житті? З чого почати?
- 7.Як людям допомагає в роботі застосування методів ненасильницького спілкування?
- 8.Які 4 кроки ненасильницького спілкування?
9. Що таке емоційний інтелект?
10. Яким, на Ваш погляд, був би світ, якби всі перейшли до ННС?
11. Яка мета емоційно зрілого ННС?
12. Що таке емпатія?
13. Емпатія в ННС.
14. Маршалл Розенберг і його внесок в розвиток ННС
15. Почуття і потреби у процесі Ненасильницького спілкування .
16. Конфлікт. Поняття, причини виникнення, структура, динаміка.
- 17.Стратегії поведінки в конфлікті.
18. Методи розв'язання конфліктів.
19. Альтернативні способи розв'язання конфліктів.
20. Моделі відновлення справедливості.
21. Психологічні особливості посередницької діяльності.
22. Комунікативні навички медіатора.
23. Етичні принципи роботи медіатора.

Додаток В

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК.

1. Поясніть, будь ласка, яким чином розповсюджений кейс « Great expectation» (перепродаж, передовіра) стає причиною конфлікту? (Необхідність менеджменту)
2. Агресія, аутоагресія та пасіонарність – якою ви бачите співвіднесеність да взаємообумовленість цих явищ?
3. Від співпраці до примирення – окресліть значущість контекстів.
4. Залежність інтерпретацій від особистісних історій і нав'язування власного нарративу – що стає насильницькими діями у цьому випадку?
5. Примус невербальний, ситуативний, стратегічний. Різновиди газлайтингу.
6. Суб'єктивність та підкорення. Воля у Ніцше і у нашому сучасному повсякденні.
7. Застереження щодо мовних неоднозначностей і політизованості сучасного семантичного простору. Дієслово «бути» чи іменник «буття»? Хто і за яких обставин може нас примусити до редукацій та спрощення.
8. Спілкування та комунікація : вирішальні особливості кожного з виду контактів для порозуміння й співпраці.

9. Реальна конфліктність інфраструктур усіх сфер практик суспільної життєдіяльності – яким ви бачите ННС в умовах криз структурних та системних?
10. Довіра в суспільстві та довіра в спільнотах – вплив на характер взаємодій.
11. Управління через емоції та можливості раціонального при вибудові тактик і стратегій.
12. Е.Бернейс про демократію, маніпуляції та конфлікти
13. Брехня, замовчування, подвійні стандарти – психологічна складова насильницьких дій
14. Чи може ідеальне бути чинником травми? Побудова планів як компенсація. Про що варто сказати, а де – краще промовчати медіатору...
15. Пошук агентів та робота із структурами – теорія та практика соціально-поведінкових програм.